

A Szent Imre herceg polgári fiúiskola

Szeged egyik legmodernebb iskolaépületében működik a Szent Imre herceg polgári fiúiskola, amelynek negyvenhatodik évéről számol be idei évkönyvében Koczka Sándor igazgató. Ez az évkönyv is azt bizonyítja, hogy hovatovább, de egyenes vonalban egyre nagyobb jelentőséget kapnak a polgári iskolák a modern gyermeknevelés területén és emellett fontos szociális feladatokat is betöltenek. Az iskola az idén is jelentős haladást ért el és eredményesen működött, bár az iskola fennállása óta talán egy évben sem volt annyi változás a tanári testületben, mint az idén. Katonai szolgálatok és áthelyezések miatt valóban feltűnően gyakran változott a tanári kar. Sajnálatos, hogy a kultuszminiszter anyagiak hiánya miatt megszüntette Inczédy Kálmán énekóraadótanár megbízását, annál is inkább, mert az iskolának az énektanításra más szakembere nem volt. Megállapítja a beszámoló, hogy az iskola életében a háborús feszültség ideges légkört teremtett, de ezenkívül zavarólag hatott az órarendváltozás, a szénstűnet, a hideg és a hófúvásokozta tömeges mulasztás és a fegyverező tornaóráknak félévig való elmaradása is. Ennek ellenére az iskolának sikerült olyan megoldást találnia, amely biztosította nemcsak a tanulók kellő szorgalmát, de dicséretes tanulmányi eredményt is. Az iskola célját fejezi ki Koczka Sándor igazgatónak az a megállapítása, hogy minden munkában szem előtt tartottuk iskolafajunk célját, hogy a tanulóinkat vallásos, erkölcsös és nemzeti szellemben gyakorlati irányu általános műveltséghez juttassuk és ezzel közvetlenül a gyakorlati életre előkészítsük. A munka során 146 pedagógiai filmet mutattak be és az évkönyv megállapítja, hogy az oktatófilmeladások nagyszerűen beváltak és mind a tanítás, mind a nevelés szempontjából előnyösen felhasználhatók. Az iskolába vidékről bejáró tanulók száma 170 volt. Az összes növendékek száma: 395. Ahhoz, hogy a sok elégségesrendű tanulónál fokozottabb szorgalmat lehessen elérni, megállapítja az érteítőkönyv, hogy a szülői ház ellenőrző munkája volna fokozottabban szükséges, amelyet sokszor nagymértékben nélkülözni volt kénytelen az iskola. Az iskolában 15 tanár működött, akik közül számosan vették ki részüket a társadalmi és szociális munkából is. Igen tevékenyen működtek az ifjúsági egyesületek, a Szivtestőr Gárda, a Tömörkény Önképzőkör, a sportkör, a Szent Imre-cserkészcsapat. A jeles magaviseletű és eredményű tanulókat kitüntetésben részesítették. Jelentősen gyarapodtak az iskola szertárai is. Az évkönyvet a tanulók érdemsorozata és szemléltető statisztikái adatai fejezik be, a számadatokból megállapítható, hogy több osztály van, ahol ötvennél is nagyobb volt a tanulók száma, a célszerű az volna, ha sikerülne az osztálylétszámot legfeljebb negyvenben tartani. A vidéki növendékek egyrésze a MAV- és a Szent Gellért-konviktusban lakott a tanév alatt, ez is mutatja, hogy nemcsak Szeged, de az egész környék szempontjából fontos feladatot tölt be az intézet.

A Madách-utcai polgári fiúiskola

Igen tartalmas és szép évkönyvben számol be a Madách-utcai állami polgári fiúiskola 67. évéről Igerth Antal igazgató. Vicsay Lajos tanulmánya vezeti be a kiállításban is tetszetős évkönyvet Kormányzó urunk huszéves országglásáról. Figyelemreméltó tanulmány ismerteti a polgári iskolák számára kidolgozott új rendtartást, amely munkájának és keretének. Az elmúlt évben 497 tanulója volt az intézetnek, 47-tel több, mint az előző évben — ez is azt igazolja az iskola helyes nevelői szempontjai mellett, hogy a polgári iskolai típus egyre jelentősebb fejlődés és érdeklődés előtt áll, amelynek fontos hivatása van különösen ma, amikor igen sokan azonnal a gyakorlati pályákra kívánják neveltetni gyermekeiket. Az iskola nemcsak a növendékek érdekében működött, de bevezette a szülők részére tartott ismeretterjesztő előadásokat is, 40 előadásban ismertették különböző fontos és aktuális kérdést a szülők előtt, így a honvédelmi törvényt, a közgazdaságot, a visszatért Felvidékekkel kapcsolatosan, Erdélyt, a magyar népművészeti irodalmat, filmek bemutatásával a magyar városokat és Szeged történelmi vonatkozásait. Ezzel az iskola egy igen fontos hivatást töltött be, de nemcsak előadásokat rendszeresített a szülők számára, hanem rendelkezésükre bocsátotta könyvtárát is, az iskola növendékeinek szülei az év alatt 234 kötetet olvastak. Igen helyes rendelkezés, amelylyel az iskola már korán ismerteti az ifjúsággal

az utcai közlekedés rendjét, sőt a tornaórákon gyakorlatilag is bemutatta, ezzel jelentősen hozzájárul az iskola a közlekedési balesetek számának csökkentéséhez. Ez az évkönyv is panasz-kodik a szülői ellenőrzés nem kellő mértéke miatt. A tanulók előmenetele — mondja a beszámoló —, mivel a szülők életviszonyai miatt a legtöbb esetben otthoni ellenőrzés és buzdítás hiányában vannak, mondhatni csak az elért eredményekre támaszkodhatunk — a tanári kar kitartó munkája eredményeként megfelelőnek mondható. Még így is a növendékek 80 százaléka jó, vagy elégséges rendű. Szépen működtek az iskola ifjúsági egyesületei, a Petőfi Önképzőkör, a Hunyadi János Sportkör, a cserkészcsapat, a segítőegyesület, amely 30 tanulót részesített tankönyv-segítségben, a Szent Szaniszló testőrgárda, a Soli Deo Gloria ifjúsági egyesület. A tanulók egészségi állapota kielégítőnek mondható, mindössze a járványos fültőmirigygyulladás fordult elő nagyobb számban, míg más fertőző betegség száma

elenyésző volt, az iskolaorvost most már a szülők is számos esetben keresték föl. A tejtízorai során 7245 palack tejet fogyasztottak el a tanulók. Jelentősen bővült és gyarapodott az iskola felszerelése az elmúlt tanévben, az intézetben 15 tanár működött. A növendékek érdemsorozatánál itt is meg kell állapítanunk, hogy egyes osztályok túlszűfoltak, különösen az első osztályokban fordult elő, hogy a létszám ötven fölött van, a II. b) osztályban egyenesen hatvan volt a növendékek száma. Gondosan összeállított statisztikai adatok egészítik ki az évkönyvet. Megállapítható, hogy husz év alatt igen jelentősen emelkedett az érdeklődés a polgári iskolák iránt, ezt igazolja az a tény is, hogy míg az iskolának 1920-ban 369 tanulója volt, addig az elmúlt tanévben 507, a legmagasabb létszám 1924-ben volt: 616, míg a legalacsonyabb a gazdasági válság éveiben, például 1928-ban 248, 1929-ben 237, 1930-ban 268, azóta fokozatos emelkedés tapasztalható.

Bari-Vari — civilben

„A közönség szeret hinni és mégis bizalmatlan”

(A Delmagyarország munkatársától) Sötét folyosók útvesztőin botorkálunk föl a színpadra, a „rejtelmek birodalma” felé. Kedd este óta ugyanis Bari-Vari mester, a híres-neves, varázsló uralja a nyári álmából fölébresztett színpadot s az ő műhelytitkai után szeretünk volna nyomozni a fekete függönyök és hallgatóg kuliszák között...

Meglehetősen prózai környezet fogadott. Néhány, már az esti előadásról ismert asztalka, átlátszó tüll-terítővel, egy nagyobb asztal, szintén egyszerű, még csak dupla s elmozdítható fedele sincsen; és két szelíd, kezes galamb, nagyok és kövérek s kukoricadarát csipegetnek egy kosárból...

A galambakomát bájos, szőke hölgy rendezi. Ráismerünk: Miss Gitta Vanek, aki így közelről és nappal még sokkal csinosabb, mint a színpadon, s főként kevésbé rejtélyes. Egyszerű, kedves uriaszony az első női illuzionista; „civilben” Bari-Vari, azaz Vanek mester felesége...

— Egy éve működöm ezen a pályán és büszke vagyok rá, hogy Európában én vagyok az egyetlen és első női bűvész! — mondja őszinte mosolyával. — Debrecenben a Dóczy-intézetben nevelkedtem, gimnáziumot és felsőkereskedelmi végeztem. Csupa prózai dolgot tanultam: gépirást, gyorsírást, kettős könyvvitelt. Sohasem gondoltam volna, hogy — bűvész lesz belőlem...

Megtudjuk, hogy első bűvészmutatványa az volt, amikor férjét — elvarázsolta... Szabadjegyet kért, mint színinövendék a híres bűvész-mestertől és — házasság lett belőle...

— A férjem tanított meg a bűvészkedésre, hogy együtt dolgozhassunk. Abban, hogy én leszek az első női illuzionista, sok fantáziát látott s igaza volt. Azóta egyremásra kapjuk a nagyszerű szerződéseket. Sokfelé jártunk: Németországban, Hollandiában, Délsláviában, Bulgáriában, Romániában és nemrégén kapunk fél éves szerződést az indiai Karthumba, a bűvészet ősházájába... Az indusok ugyanis épp úgy csodálják a modern bűvészeket, mint ahogy mi csodáljuk a fakírmutatványokat. Nem mertünk kimenni Indiába a folytonos lázongások miatt s helyette itthon, Magyarországon indultunk turnéra.

Varázspálca egy asszony kezében...

Aziránt érdeklődünk, hogy mi az előnye, vagy hátránya annak, ha asszony kezében van a varázspálca. Eppen kapóra jön Bari-Vari mester s felesége helyett ő válaszol:

— Az asszony, különösen a csinos asszony nagyszerűen érvényesül, mint bűvész, illuzionista; mert megjelenésével, toalettjeinek szépségével is hozzájárul a közönség figyelmének lekötéséhez. A feleségemnek rendkívüli érzéke

és felfogóképessége van a mesterségünk iránt. Bámulatos gyorsan tanul és nemsokára majd töltesz a mesterén is...

A rokonszenvesen öszülő fejű, megnyerő modorú bűvázmestert megkérjük, beszéljen önmagáról is. Elmondja, hogy híres bűvészcsaládból származik. Valódi neve Vanek, de ezt az artistavilágban már kitűnő csengésű nevet lovagiasan átengedte a feleségének s fölvette a Bari-Vari elnevezést.

— Az apám is bűvész volt s a nagyapám is. Nagypámat Professzor Vaneknek hívták, de az általános artista-szokástól eltérően: jogosan, mert fizikatanár volt és világszerte elismert bűvész lett belőle. Az ő találmánya a lefűrészt fejű ember, akinek visszarángatják a fejét és nyugodtan továbbél... Ezt a világhírű mutatványt ő csinálta először. Dédatyám pedig hírneves karmester volt Prágában...

Mielőtt eltévednénk az ősek útvesztőjében, fölkerjük a mestert, hogy érdekes történeteket, epizódokat meséljen el bűvázi pályafutásával kapcsolatban. Kiderül, hogy husz esztendeje működik ezen a pályán és mindig a legelőkelőbb bűvészek közé tartozott egész Európában. Egyik legkedvesebb emléke egy volt bolgár pénzügyminiszterhez fűződik, akinek összeszorított tenyeréből eltűntette a pénzt, mint ahogy a szegedi színpadon is megcsinálja.

— A pénz eltűntetésének művészetében még rajtam is töltesz... — mondta a pénzügyminiszter nevetve, majd hozzáfűzte, hogy bár ilyen módon tudná a tenyeréből a pénzt elővarázsolni is az állampénztár javára...

„A közönség úgy szeret hinni és mégis bizalmatlan...”

A közönségre terelődik a szó és Vanek mester, alias Bari-Vari kijelenti, hogy nagyon meg vannak elégedve a szegedi közönséggel.

— Kedves, figyelmes, jóindulatú közönség, — mondja lelkesen. — A közönség általában mindenütt jóindulatú velünk szemben. Ugy szeretnek hinni a megfoghatatlanban és mégis, mindig bizalmatlankodnak... Persze, a bűvészeknek fel kell keltenie egy kis bizalmatlanságot, hogy azután bebizonyíthassa, hogy nem volt miért...

— A bűvészetben legfontosabb a tökéletes kézügyesség — folytatja a modern varázsló, amikor műhelytitkai iránt érdeklődünk. — Ha a közönség véletlenül rájön valamire, akkor villámgyors lélekjelenléttel és ügyeskedéssel be kell bizonyítanunk az ellenkezőjét. Fontos, hogy a közönséggel, udvariasan, finoman bánjunk s nagy hiba az, ha a bűvész a mutatványhoz önként jelentkezőket nevetséges helyzetbe hozza.

Bari-Vari mester kijelenti még, hogy sohasem dolgozik olyan „munkatársakkal” akiket